

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΤΑΜΕΙΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΑΠΑΛΛΟΤΡΙΩΣΕΩΝ

Η ΣΥΛΛΟΓΗ ΒΛΑΣΤΟΥ - ΣΕΡΠΙΕΡΗ

ΕΘΝΙΚΟ
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ
ΜΟΥΣΕΙΟ

ΑΘΗΝΑ 2013

Κείμενα
ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΓΚΑΔΟΛΟΥ
ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΑΒΒΑΔΙΑΣ

Γενική εποπτεία
ΕΛΕΝΗ ΚΩΤΣΟΥ

Επιμέλεια κειμένου
Σελιδοποίηση
ΚΙΚΗ ΜΠΙΡΤΑΧΑ

Φωτογραφίες
ΑΡΧΕΙΟ ΕΘΝΙΚΟΥ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ
(ΕΙΡΗΝΗ ΜΙΑΡΗ, ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΑΤΡΙΑΚΙΑΝΟΣ,
ΑΡΧΕΙΟ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΒΛΑΣΤΟΥ)

Αναπαραγωγές - Εκτύπωση
ΒΙΒΛΙΟΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗ ΑΕΠΕΕ

© 2012 ΤΑΜΕΙΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΑΠΑΛΛΟΤΡΙΩΣΕΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΩΝ
Πανεπιστημίου 57, 105 64 Αθήνα
www.tap.gr

ISBN 978-960-386-073-0

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΤΑΜΕΙΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΑΠΑΛΛΟΤΡΙΩΣΕΩΝ

Η ΣΥΛΛΟΓΗ ΒΛΑΣΤΟΥ-ΣΕΡΠΙΕΡΗ

ΕΘΝΙΚΟ
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ
ΜΟΥΣΕΙΟ

ΑΘΗΝΑ 2013

Ο Μιχαήλ Π. Βλαστός γεννήθηκε στην Αθήνα το 1874, αλλά πέρασε το μεγαλύτερο μέρος του βίου του στις Ηνωμένες Πολιτείες, τη Μεγάλη Βρετανία και κυρίως στη Γαλλία. Η αρχοντική στρατιωτική οικογένεια των Βλαστών έχει βυζαντινές ρίζες στην Κωνσταντινούπολη και τη Χίο.

Στη Μασσαλία, όπου υπήρχε ακμαία ελληνική παροικία, ο Μιχαήλ Βλαστός ανέλαβε, στην αρχή του 20ού αι., τη διεύθυνση του υποκαταστήματος του μεγάλου διεθνούς εμπορικού οίκου των Αδελφών Ράλλη. Το 1900 νυμφεύθηκε τη Ρεγγίνα Λιδωρίκη. Απέκτησαν δύο παιδιά, τον Παντελή και την Πηνελόπη-Ιουλία, μετέπειτα σύζυγο του Ιωάννη Σερπιέρη. Αξίζει να σημειωθεί ότι ο Βλαστός δεν ήταν, όπως άλλοι μεγάλοι συλλέκτες της εποχής του, μεγιστάνας με τεράστια οικονομική επιφάνεια. Ήταν, απλώς, ένας ευκατάστατος αστός, με ευρύτατη μόρφωση και έντονο το ένστικτο του συλλέκτη. Αν και αυτοδίδακτος, είχε βαθιά αρχαιολογική παιδεία.

Οι πρώτες συστηματικές αρχαιολογικές αναζητήσεις του Βλαστού έχουν ως κέντρο τη Μασσαλία, όπου διέμενε, και τον Τάραντα, τη σημαντικότερη σπαρτιατική αποικία της Μεγάλης Ελλάδας. Μέσα σε λίγα χρόνια ο Βλαστός σχημάτισε μια τεράστια για τον όγκο της και εξαιρετική, ως προς την ποικιλία και την ποιότητα των κοπών, συλλογή ταραντινών νομισμάτων (περίπου 10.000). Παράλληλα, ήδη από το 1900, δώριζε νομίσματα στο Νομισματικό Μουσείο της Αθήνας. Αυτό που ξεχωρίζει τον Βλαστό από άλλους σύγχρονους του συλ-

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΒΛΑΣΤΟΥ - ΣΕΡΠΙΕΡΗ

Ο συλλέκτης Μιχαήλ Π. Βλαστός.

Το οικόσημο της οικογένειας των Βλαστών.

Δημοσίευση από τον Μ. Βλαστό των ταραντινών νομισμάτων της συλλογής του.

*Το γραφείο του
Μ. Βλαστού.*

λέκτες είναι ότι προχώρησε ο ίδιος στη μεθοδική κατάταξη της συλλογής του και τη δημοσίευση πολλών νομισματικών μελετών. Ακόμη και σήμερα, οι εργασίες του Βλαστού σχετικά με τα ταραντινά νομίσματα θεωρούνται θεμελιώδεις. Η αυθεντία του Βλαστού έχαιρε τόσο μεγάλης αναγνώρισης, ώστε εκλήθη επισήμως να τακτοποιήσει τη νομισματική συλλογή του Μουσείου του Τάραντα. Συγχρόνως, διατηρούσε συνεχή επαφή με κορυφαίους νομισματικούς της εποχής του, όπως τον Oscar Ravel, ο οποίος δημοσίευσε τον κατάλογο της νομισματικής συλλογής του το 1947.

Επειδή στο τέλος του 1932 αποφάσισε να μετοικήσει στην Αθήνα, τη νομισματική συλλογή κληροδότησε στον γιο του Παντελή, ο οποίος παρέμεινε στη Μασσαλία. Μετά το θάνατο του Βλαστού, αυτή η μοναδική συλλογή εκποιήθηκε το 1947, και μέσω δημοπρασιών κατέληξε σε πολλές ιδιωτικές συλλογές και μουσεία.

*Απόσπασμα από
το Corpus Vasorum
Antiquorum του
Μ. Βλαστού.*

Στη Μασσαλία ο Βλαστός δεν περιορίστηκε στη συλλογή νομισμάτων. Εκεί σχημάτισε τον αρχικό πυρήνα της συλλογής αρχαιοτήτων, αγοράζοντας από δημοπρασίες και άλλες ιδιωτικές συλλογές αρχαιοτήτες προερχόμενες από την Ιταλία, ιδίως από τον Τάραντα, αλλά και αρχαία, που έφθαναν σε αυτόν από την Ελλάδα.

Όταν τελικά εγκαταστάθηκε στην Αθήνα το 1933, ο Βλαστός έφερε μαζί του όσες αρχαιοότητες –ελληνικές και ταραντινές– κατείχε, και αμέσως στράφηκε προς την εγχώρια αγορά. Την εποχή εκείνη ο ηθικός κώδικας και το νομικό πλαίσιο που διείπε τη συλλογή και την προστασία των αρχαιοτήτων διέφερε σε πολλά από τον σημερινό. Σε μικρό χρονικό διάστημα η συλλογή του αυξήθηκε και έφθασε να αριθμεί, κατά την εποχή του θανάτου του, περί τα 760 αντικείμενα. Η συλλογή, μετά το θάνατό του, στεγάστηκε στο σπίτι της οικογένειας Σερπιέρη στην οδό Λυκείου 3 και Στησιχόρου.

Πολύτιμες πληροφορίες για την ιστορία και το σχηματισμό της συλλογής αντλούμε από το αρχείο του συλλέκτη που κατατέθηκε μαζί με τη συλλογή στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο, δηλ. τετράδια και σκόρπια φύλλα με ιδιόχειρες σημειώσεις και σχέδια του Βλαστόύ, καθώς και φωτογραφίες αντικειμένων της συλλογής και του εσωτερικού του σπιτιού του. Το αρχείο περιλαμβάνει υλικό από την εποχή της ίδρυσης της Εταιρείας των Φίλων του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου, όπως νομικά έγγραφα, καταλόγους εισφορών, έντυπα και αποκόμματα εφημερίδων σχετικά με τις πρώτες δραστηριότητες της Εταιρείας και την πλούσια αλληλο-

Αποσπάσματα από το *Corpus Vasorum Antiquorum* του Μ. Βλαστόύ.

γραφία του συλλέκτη. Σε αυτήν παρελαύνουν διακεκριμένες προσωπικότητες της αρχαιολογίας του 20ού αι., όπως του Sir John Beazley, με τον οποίον ο Βλαστός ήταν στενός φίλος και συνεργάτης, του Paul Jacobsthal, του Humphry Payne, της Gisela Richter, του Ernst Buschor, του Sir Arthur Evans και πολλών άλλων. Μεγάλο μέρος του αρχείου αποτελείται από έγγραφα, που αφορούν στην τύχη της συλλογής, μετά το θάνατο του Βλαστού την 4η Σεπτεμβρίου 1936 έως την εισαγωγή της στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο το 1988. Στο αρχείο φυλάσσεται ακριβές αντίγραφο της διαθήκης του, μαζί με σχετικά έγγραφα, καθώς και έντυπο υλικό της εποχής, όπου αποτυπώνεται η εκτίμηση του αρχαιολογικού κόσμου στο πρόσωπο του Μ. Βλαστού και η θλίψη για το κενό που άφησε με το θάνατό του.

Έχει διασωθεί το τετράδιο αγορών, που τηρούσε ο συλλέκτης συστηματικά και με χρονολογική σειρά, πριν καλά-καλά εγκατασταθεί στην Ελλάδα. Η αξία των πληροφοριών που μας παρέχει αυτό το τετράδιο είναι μεγάλη. Για παράδειγμα, γνωρίζουμε πλέον ότι τα θραύσματα του ταφικού πίνακα του Λυδού από τα Σπάτα (βλ. προθήκη 8) αγοράστηκαν την 11η Σεπτεμβρίου του 1934 από τον αρχαιοπώλη Θεόδωρο Γιαννόπουλο αντί 4.483 δραχμών. Από τον ίδιο είχε αγοράσει την 17η Νοεμβρίου 1933 τα θραύσματα των ταφικών πινάκων του Σοφίλου αντί 2.900 δραχμών. Στο αρχείο υπάρχουν και μερικές αποδείξεις αγορών από γνωστά αρχαιοπωλεία της οδού Πανδρόσου.

Η σημαντικότερη αρχαιολογική συνεισφορά του Βλαστού είναι ένα άλλο τετράδιο, το

Απόσπασμα από το *Corpus Vasorum Antiquorum* του Μ. Βλαστού.

Απόσπασμα από το τετράδιο αγορών αρχαίων του Μ. Βλαστού.

11/9/4	Various fragments of Rhyton of the Hymettos type. 1930-1931	515
		30156
11/9/4	fragments of bronze mirror from Skala by Mytilos T.S.	4483
		34639
17/9/4	an ear ring from the same site. T.S. 1931	28
		34667
18/9/4	an arched P.C. mirror. Zafrentz	43
		34710
1/10/4	3 kalyptoi (Athenian, Boudon & Boudon) T.S. from Mytilos	429
		35139
2/10/4	1 small H. amphikles. T.S. from above	57
		35196
3/10/4	1 kalyptoi. T.S. from above	57
		35253
5/10/4	1 P.C. round arched from Kerkira T.S.	57
		35310
8/10/4	1 R.F. Athenian kalyptoi (Hekkt. first)	43
		35358
9/10/4	1 P.C. round arched from Kerkira T.S.	150
		35508
13/10/4	1 P.C. round arched from Kerkira T.S.	29
		35537
19/10/4	fragments of kalyptoi from Kerkira T.S. 1931	286
		35665
9/11/4	1 P.C. round arched from Kerkira T.S. 1931	75
		35740
11/11/4	3 F. mirror from Kerkira T.S. 1931	68
		35808
15/11/4	1 P.C. round arched from Kerkira T.S. 1931	145
		35953
22/11/4	1 P.C. round arched from Kerkira T.S. 1931	76
		36029
20/11/4	1 P.C. round arched from Kerkira T.S. 1931	72
		36101
12/11/4	1 P.C. round arched from Kerkira T.S. 1931	21
		36122
19/11/4	2 kalyptoi from Kerkira T.S. 1931	153
		36275

οποίο αποτελεί σχεδιάσμα ενός ανολοκλήρωτου τόμου του *Corpus Vasorum Antiquorum* της συλλογής του. Σε αυτό τεκμηριώνεται η επιστημονική εμβριθεία και η σχεδιαστική δεινότητα του Μιχαήλ Βλαστού, αρετές που είναι εμφανείς και στις δημοσιευμένες νομισματικές εργασίες του. Ωστόσο, εδώ έχουμε, σε πρωτότυπο και άγνωστο υλικό, το συνδυασμό των δύο. Όπως μαρτυρεί η αναγραφή στην πρώτη σελίδα, η συγγραφή άρχισε στη Μασσαλία την 25η Μαΐου 1931. Ο τόμος που προετοιμάζε ο ίδιος ο Βλαστός, με τη βοήθεια και τη στενή συνεργασία του μεγάλου Βρετανού αρχαιολόγου Sir. J. Beazley, περιλαμβάνει 130 αγγεία της συλλογής. Τα σχολίαζε, παρέθετε εξαντλητική

Η πρωτότυπη σφραγίδα της Εταιρείας των Φίλων του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου.

Το πρωτότυπο σχέδιο της σφραγίδας φιλοτεχνημένο από τον Émile Gilliéron υιό.

Δωρεές της Εταιρείας των Φίλων του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου.

Παράλληλα με τη συλλεκτική και ερευνητική του δράση, ο Βλαστός πρωτοστάτησε στην ίδρυση της Εταιρείας των Φίλων του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου, κατά τα πρότυπα των μεγάλων Μουσείων της αλλοδαπής, ιδίως του Λούβρου. Για το σκοπό αυτό, επιστράτευσε πολλούς φιλόρχαιους Αθηναίους καθώς και Έλληνες της Μασσαλίας, όπως τις οικογένειες Ζαρίφη και Σταθάτου, με τις οποίες διατηρούσε στενές σχέσεις. Ο Βλαστός εξελέγη πρώτος πρόεδρος της Εταιρείας, από την ίδρυσή της το 1934 μέχρι το θάνατό του, το 1936. Στο αρχείο του φυλασσόταν το μεταλλικό πρότυπο της σφραγίδας της Εταιρείας των Φίλων, φιλοτεχνημένο και υπογεγραμμένο την 5η Μαρτίου 1934, από τον πολύ γνωστό καλλιτέχνη του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου Εμίλ Ζιλλιερόν (Émile Gilliéron υιό) (προθήκη 9).

Από την πρώτη κιόλας στιγμή, η Εταιρεία των Φίλων επέδειξε έντονη δραστηριότητα. Έως το θάνατο του Βλαστόύ, αγόρασε και δώρισε στο Μουσείο πολλές αρχαιότητες, όπως π.χ. τη γεωμετρική οινοχόη αρ. 18542 (αίθουσα 49, προθήκη 15Α). Επίσης, δημοσίευε τις δραστηριότητές της σε ειδικό έντυπο δελτίο καθώς και στον αθηναϊκό τύπο. Από τις σπουδαιότερες δωρεές είναι η προσφορά των πολύ σημαντικών πρώιμων μελανόμορφων ταφικών αγγείων της Βάρης, δηλ. του αρχαίου δήμου του Αναγυρόντος (αίθουσα 50, προθήκες 35-38). Στην αρχή του 1935, μόλις η Εταιρεία των Φίλων πληροφορήθηκε σχετικά με τις αρχαιοκαπηλικές δραστηριότητες στην περιοχή και την ύπαρξη στο εμπόριο αρχαιοτήτων του ταφικού

αρχαιολογική κοινότητα. Δημοσιεύματα στον ελληνικό και διεθνή τύπο εξήραν την προσωπικότητα και την προσφορά του. Συλλυπητήριες επιστολές προς την οικογένεια Βλαστού έφθαναν συνεχώς και επί μήνες μετά το θάνατό του, υπογεγραμμένες από διαπρεπείς αρχαιολόγους.

Στη διαθήκη του ο Βλαστός κληροδοτεί την συλλογή στην κόρη του Πηνελόπη-Ιουλία, σύζυγο του Ιωάννη Σερπιέρη και εκφράζει την επιθυμία να δωρηθεί τελικά στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο. Σε όλο το διάστημα που η Πηνελόπη-Ιουλία είχε στην κατοχή της τη συλλογή, από το θάνατο της μητέρας της έως το 1985, οπότε και η ίδια απεβίωσε, είναι άξια μνείας η φροντίδα που επέδειξε για τη διαφύλαξη καθώς και τη σωστή διαχείρισή της προς όφελος της επιστημονικής κοινότητας. Στη διάρκεια του Δεύτερου Παγκοσμίου Πολέμου, η συλλογή αποθηκεύτηκε στα υπόγεια του σπιτιού της. Αργότερα, όταν το σπίτι επιτάχθηκε από τους Γερμανούς κατακτητές, η συλλογή παραδόθηκε προς φύλαξη στον Διεθνή Ερυθρό Σταυρό.

Η συλλογή ήταν γνωστή στις κρατικές αρχές και ελεύθερα προσβάσιμη στη διεθνή αρχαιολογική κοινότητα. Η Βαρβάρα Φιλιππάκη, Έφορος της Συλλογής Αγγείων του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου, που είχε αναλάβει την επιστημονική δημοσίευση της συλλογής, πρώτη την κατέγραψε πλήρως και μερίμνησε για την τακτοποίηση των αρχαίων σε προθήκες. Η συμβολή της Β. Φιλιππάκη, η οποία διατηρούσε προσωπικές σχέσεις με την Πηνελόπη-Ιουλία Σερπιέρη, υπήρξε καθορι-

στική για τη μετέπειτα απόδοση της Συλλογής στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο.

Μετά το θάνατο της Πηνελόπης-Ιουλίας Σερπιέρη, ο σύζυγός της Ιωάννης Σερπιέρης, νόμιμος κληρονόμος της Συλλογής, και τα παιδιά τους (Πατρίτσια-Λαυρία σύζυγος Παπαδημητρίου, Σαβίνα Ι. Σερπιέρη και Φερνάνδος Ι. Σερπιέρης) μερίμνησαν ώστε η συλλογή να δωρηθεί στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο, όπως ήταν άλλωστε επιθυμία του ίδιου του Μ. Βλαστού, καταγεγραμμένη στη διαθήκη του.

Τον Απρίλιο του 1988, η συλλογή αποδόθηκε τελικά στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο, με απόφαση της Μελίνας Μερκούρη, όπου και μεταφέρθηκε τον Μάιο του ίδιου έτους από την Ηώ Ζερβουδάκη, τότε Έφορο της Συλλογής Αγγείων και Μικροτεχνίας.

Απόσπασμα από το Corpus Vasorum Antiquorum του Μ. Βλαστού.

Η ΕΚΘΕΣΗ

Συρο-χεττιτικός
σφραγιδοκύλινδρος.
Από την Αττική (Βάρη).
15ος αι. π.Χ. (ΒΣ 594).
Σχέδιο Μ. Βλαστού.

Μυκηναϊκή ραμφόστομη
πρόχους. Από την Αττική
(Κορωπί). 1400 π.Χ.
(ΒΣ 290)

Περί τα 450 αντικείμενα της Συλλογής Βλαστού-Σερπιέρη εκτίθενται στις αίθουσες αρ. 60 και 61 του πρώτου ορόφου του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου. Περιλαμβάνει αντιπροσωπευτικά δείγματα διαφόρων τοπικών εργαστηρίων και χρονικών περιόδων, από τους προϊστορικούς χρόνους έως την ελληνιστική εποχή. Τα περισσότερα προέρχονται από την Ελλάδα και κυρίως από την Αττική, ενώ ιδιαίτερα σημαντική είναι η μοναδική για ελληνικό μουσείο συλλογή αρχαιοτήτων από τον Τάραντα της Μεγάλης Ελλάδας.

Αίθουσα 60

Στην προθήκη 1, αριστερά της εισόδου, εκτίθενται αντικείμενα που χρονολογούνται στην προϊστορική εποχή και προέρχονται από την Αίγυπτο, την Κρήτη, τις Κυκλάδες και τη μυκηναϊκή Ελλάδα. Ξεχωρίζουν ένα ταφικό σύνολο του 15ου αι. π.Χ. από τη Βάρη (επτά μυκηναϊκά περιπάτα από γυαλί και ένας συρο-χεττιτικός σφραγιδοκύλινδρος [αρ. 16, ΒΣ 712 και 594]) και μία μυκηναϊκή ραμφόστομη πρόχους του 1400 π.Χ. με σχηματοποιημένο άνθος κρίνου (αρ. 17, ΒΣ 290). Η σειρά των μυκηναϊκών ειδωλίων από την Αττική (αρ. 24-30) καλύπτει όλη την τυπολογική εξέλιξη του είδους. Ανάμεσά τους το σπάνιο ειδώλιο βρέφους σε λίκνο, από το Μαρκόπουλο (14ος-13ος αι. π.Χ., αρ. 26, ΒΣ 663). Η προθήκη 2 περιλαμβάνει αντικείμενα του κορινθιακού εργαστηρίου

(8ος-5ος αι. π.Χ.). Ο σκύφος (αρ. 10, ΒΣ 172), από την Αττική (Κορωπί), είναι ένα από τα χαρακτηριστικότερα δείγματα της πρωτοκορινθιακής κεραμικής (725-700 π.Χ.). Αντιπροσωπεύει τη μετάβαση από τα αυστηρά γεωμετρικά διακοσμητικά θέματα στα περισσότερο φυσιοκρατικά, με τη βαθμιαία μεταμόρφωση της γεωμετρικής κυματοειδούς γραμμής σε φίδι.

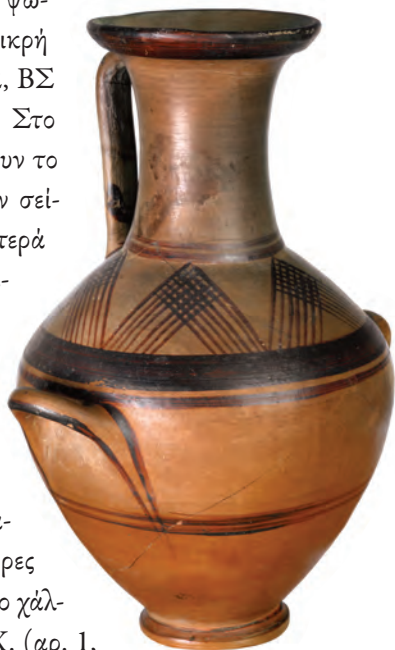
Στην προθήκη 3 εκτίθενται αντιπροσωπευτικά δείγματα κεραμικής και κοροπλαστικής του βοιωτικού εργαστηρίου. Ξεχωρίζει το ταφικό σύνολο του 9ου αι. π.Χ. από τη Θήβα (αρ. 1, ΒΣ 201 και ΒΣ 203). Οι Βοιωτοί καλλιτέχνες έδειχναν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τις σκηνές από την καθημερινή ζωή. Η διαδικασία της παρασκευής του ψωμιού απεικονίζεται σε μία μικρή λήκυθο από τη Θήβα (αρ. 12, ΒΣ 121) του 550 π.Χ. περίπου. Στο κέντρο δύο γυναίκες κοπανίζουν το σιτάρι, ενώ δύο παιδιά σείουν σείστρα δίνοντας το ρυθμό. Αριστερά μία μικρότερη μορφή ανεβασμένη σε σκαμνί, ζυμώνει και πλάθει το ζυμάρι. Δεξιά άλλη μορφή ετοιμάζει το φούρνο, ενώ ένα μικρό παιδί τροφοδοτεί τη φωτιά με ξύλα.

Στην προθήκη 4 παρουσιάζονται αντικείμενα από διάφορες περιοχές. Ξεχωρίζουν το σύνολο χάλκινων πορπών του 8ου αι. π.Χ. (αρ. 1,

Πρωτοκορινθιακός σκύφος. Από την Αττική (Κορωπί). 725-700 π.Χ. (ΒΣ 172)

Βοιωτική υδρία. Από τη Θήβα. 850-825 π.Χ. (ΒΣ 201)

Βοιωτική μελανόμορφη
λήκυθος με παράσταση
παρασκευής ψωμιού.

Από τη Θήβα.
περίπου 550 π.Χ.
(ΒΣ 121)

Σχέδιο Μ. Βλαστού.

Οινοχόη του «ρυθμού
των Αιγάρων».

Από τη Ρόδο.
630-600 π.Χ.
(ΒΣ 185)

ΒΣ 601-602, ΒΣ 604, ΒΣ 609) και το χάλκινο
ειδώλιο κάπρου του πρώιμου 7ου αι. π.Χ. (αρ.
2, ΒΣ 579), από την Ανδρίτσεινα. Από τη Μα-
ντίνεια προέρχεται το τμήμα χάλκινου κράνους
ιλλυρικού τύπου (αρ. 3, ΒΣ 615) του πρώιμου
7ου αι. π.Χ. Εκτίθενται επίσης χάλκινα ειδώλια
του τέλους του 8ου και των αρχών του 7ου αι.
π.Χ. από τη Βόνιτσα της Αιτωλοακαρνα-
νίας (αρ. 5, ΒΣ 583 και αρ. 6, ΒΣ 577-578)
και πήλινα αναθηματικά πλακίδια από
την Πραισό της Κρήτης του 700-
650 π.Χ. (αρ. 1-2, ΒΣ 543, ΒΣ
666-667 και ΒΣ 546). Στο μέσον
της προθήκης κυριαρχεί η μεγάλη
οινοχόη του «ρυθμού των Αιγά-
ρων» από την Κάμιρο της Ρόδου
(630-600 π.Χ.) (αρ. 9, ΒΣ 185) και
πάνω δεξιά το σύνολο των «μηλιακών»
αναγλύφων του 460-450 π.Χ. (αρ. 10-13,

ΒΣ 359, ΒΣ 362, ΒΣ 360, ΒΣ 621, ΒΣ 361, ΒΣ 363).

Αντικείμενα, έγγραφα και εποπτικό υλικό από το αρχείο του Μ. Βλαστού, σχετικό με την προσωπικότητά του και το σχηματισμό της Συλλογής παρουσιάζονται στην **προθήκη 9**. Στο κέντρο εκτίθενται το σχέδιο και το μεταλλικό πρότυπο της σφραγίδας της Εταιρείας των Φίλων του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου, έργο του Εμίλ Ζιλλιερόν (Émile Gilliéron υιού), καλλιτέχνη της δεκαετίας του 1930. Σε αναλόγιο προβάλλεται το χειρόγραφο του ημιτελούς τόμου του *Corpus Vasorum Antiquorum*, που προετοιμάζε ο Μ. Βλαστός με τη βοήθεια του Βρετανού αρχαιολόγου Sir John D. Beazley.

Στην αριστερή πλευρά της προθήκης παρουσιάζεται επιλογή της αλληλογραφίας του Μ. Βλαστού με επιφανείς αρχαιολόγους της εποχής του, όπως π.χ. ο Sir John Beazley, με τον οποίον ο Βλαστός ήταν στενός φίλος και συνεργάτης, ο Paul Jacobsthal, ο Hans Diepolder, ο Humphry Payne, η Gisela Richter και ο Sir Arthur Evans. Στη δεξιά πλευρά έχουν αναρτηθεί δημοσιεύματα σχετικά με την ίδρυση και τη δραστηριότητα της Εταιρείας των Φίλων του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου, της οποίας ο Μ. Βλαστός υπήρξε πρώτος πρόεδρος.

Στη δεξιά πλευρά της αίθουσας 60 εκτίθενται αντικείμενα του αττικού εργαστηρίου. Η **προθήκη 5** περιλαμβάνει αγγεία της γεωμετρι-

Μηλιακό ανάγλυφο με την Ηώ και τον Τιθωνό. 460-450 π.Χ. (ΒΣ 361)

*Οινοχοΐσκη. Από την
Αττική (Κορωπί).
725-700 π.Χ.
(ΒΣ 110)*

*Πρωτοαττική υδρία.
Του «Ζωγράφου των
Μεσογείων». Από την
Αττική (Καλύβια).
700-690 π.Χ.
(ΒΣ 67)*

κής εποχής (9ος-8ος αι. π.Χ.). Δύο πυξίδες του 9ου αι. π.Χ. από το Μαρκόπουλο (αρ. 1-2, ΒΣ 104 και ΒΣ 112) είναι τα αρχαιότερα αγγεία της προθήκης. Κτερίσματα σε τάφους ήταν τα τρία πήλινα ομοιώματα ροδιών (725-700 π.Χ., αρ. 8, ΒΣ 64, ΒΣ 66 και ΒΣ 268) από τα

Σπάτα, τα Καλύβια Κουβαρά και το Μαρκόπουλο αντίστοιχα. Από τα τρία πήλινα ομοιώματα καλαθιών (αρ. 14-15), το ΒΣ 99 ξεχωρίζει για την ποιότητά του, επειδή μιμείται πιστά το υλικό κατασκευής των ψάθινων καλαθιών. Ιδιαίτερα σημαντική είναι η οινοχοΐσκη από το Κορωπί (725-700 π.Χ., αρ. 18, ΒΣ 110), με μία από τις αρχαιότερες απεικονίσεις κενταύρων.

Στην προθήκη 6 κυριαρχούν οι τρεις μεγάλες πρωτοαττικές υδρίες που αποδίδονται στον λεγόμενο «Ζωγράφο των Μεσογείων» (περίπου 700-690 π.Χ.). Η πρώτη (αρ. 1, ΒΣ 179) βρέθηκε μαζί με τους δύο υψίποδες σκύφους (αρ. 1, ΒΣ 534 και ΒΣ 535) στα Καλύβια Κουβαρά. Στη μία όψη του κυρίως σώματος παριστάνονται δύο σφιγγες και

στην άλλη δύο κένταυροι. Στο λαιμό απεικονίζεται κύκλιος χορός οκτώ γυναικών. Η δεύτερη υδρία (αρ. 2, ΒΣ 67), επίσης από τα Καλύβια, φέρει φυτική διακόσμηση στην κοιλιά, και στο λαιμό σφίγγες. Η τρίτη υδρία, λίγο οψιμότερη από τις δύο προηγούμενες, βρέθηκε στα Σπάτα (αρ. 3, ΒΣ 63). Φέρει και αυτή σφίγγες στο λαιμό, ενώ στη ζώνη της κοιλιάς εικονίζονται δύο λιοντάρια.

Στην προθήκη 7 εκτίθενται μελανόμορφα αγγεία και ειδώλια του βου αι. π.Χ. Η μεγάλη λεκάνη από τα Σπάτα (600-575 π.Χ.), που φέρει διακόσμηση δύο ζωνών με πετεινούς και πτηνά, αποδίδεται στον «Ζωγράφο του Αναγυρούντος» (αρ. 1, ΒΣ 65). Στον «Ζωγράφο των Ανοιχτών Αγκώνων» («Elbows-Out Painter») αποδίδεται η λήκυθος από το Κορωπί με τη Νίκη μεταξύ δύο ιματιοφόρων νέων (550-530 π.Χ., αρ. 9, ΒΣ 143) και στον «Ζωγράφο της Επιτήδευσης» («Affecter») άλλη μία λήκυθος από το Κορωπί (540-520 π.Χ., αρ. 10, ΒΣ 134) με κωμαστές στο κυρίως σώμα και πάνθηρες στον ώμο.

Δύο ταφικά σύνολα του 550-500 π.Χ. από την Αθήνα (αρ. 13-14) περιέχουν μικκύλα αγγεία, απομιμήσεις σε μικρή κλίμακα αντίστοιχων μεγαλύτερων, τα οποία φέρουν απλή διακόσμηση με μελανούς σχηματικά αποδοσμένους κύκνους. Τα χαρακτηριστικά αυτά αγγεία ανήκουν στην αποκαλούμενη συμβατικά «Ομάδα των Κύκνων». Σπάνιος είναι ο κύβος με διακόσμηση υδρόβιων πτηνών σε κάθε έδρα του (580-570 π.Χ., αρ. 16, ΒΣ 95), που αποδίδεται στην «Ομάδα της Ragusa». Στο θραύσμα μελανόμορφου αμφορέα του 570 π.Χ. από

*Κύβος (ζάρι).
Της «Ομάδας της
Ragusa». Από την
Αττική (Αθήνα).
580-570 π.Χ.
(ΒΣ 95)*

Μελανόμορφη λήκυθος.
Από την Αττική
(Καλύβια).
540 π.Χ.
(ΒΣ 152)

την Αθήνα παριστάνεται επεισόδιο από τον Τρωικό Πόλεμο, η ενέδρα που έστησε ο Αχιλλέας στον Τρωίλο πίσω από μία κρήνη (αρ. 21, ΒΣ 723). Ακολουθούν δύο παραδείγματα ληκύθων «τύπου Δηιάνειρας», ενός πρώιμου τύπου αττικής ληκύθου. Η πρώτη, που προέρχεται από το Κορωπί (575-550 π.Χ., αρ. 23, ΒΣ 265), είναι μελαμβαφής, ενώ η δεύτερη παριστάνει δύο γυναίκες κάτω από κοινό ιμάτιο (540 π.Χ., αρ. 24, ΒΣ 152). Το τμήμα ενός εντυπωσιακών αρχικών διαστάσεων υποστατού (δηλ. βάσης στήριξης άλλου αγγείου) κοσμείται με μεγάλη, γαμήλια πιθανώς, πομπή θεών, όπου συμμετέχουν ο Απόλλων και ο Ερμής. Αποδίδεται στον «Ζωγράφο της Αιώρας» («Swing Painter») (540-530 π.Χ., αρ. 25, ΒΣ 186). Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρου-

Τμήμα μελανόμορφου
υποστατού.
Γαμήλια πομπή.
Του «Ζωγράφου
της Αιώρας».
Άγνωστη προέλευση.
540-530 π.Χ.
(ΒΣ 186)

σιάζουν τα όστρακα ταφικής λουτροφόρου από τον Κεραμεικό με πρόθεση νεκρού. Οι λαβές του αγγείου έχουν τη μορφή γυναικών που θρηνούν (550-525 π.Χ., αρ. 27, ΒΣ 326).

Στην προθήκη 8 εκτίθενται πήλινοι ταφικοί πίνακες που αποτελούσαν μέρος της διακόσμησης μεγάλων ταφικών μνημείων. Δυστυχώς, ου-

*Μελανόμορφος
ταφικός πίνακας.
Του Λυδού. Από την
Αττική (Σπάτα).
550-540 π.Χ.
(ΒΣ 512).*

δεις βρέθηκε σε ανασκαφικό συσχετισμό με το μνημείο στο οποίο ανήκε. Άλλοι στερεώνονταν πάνω στο μνημείο και άλλοι, συνήθως οι μικρότεροι, φέρουν οπές ανάρτησης. Φαίνεται ότι αποτελούσαν μέρος ζωφόρου με πρόθεση ή πομπή αποχαιρετισμού του νεκρού. Είναι πολύ πιθανό ότι οι μεγαλύτεροι και πρωιμότεροι πίνακες ανήκαν σε πολυτελή μνημεία αριστοκρατικών γενών.

Οι αρχαιότεροι πίνακες (580-570 π.Χ., αρ. 1-3, ΒΣ 477-479) βρέθηκαν στα Καλύβια και είναι έργο του Σοφίλου, σημαντικού ζωγράφου του πρώιμου μελανόμορφου ρυθμού. Ακολουθεί το τμήμα μεγάλου ταφικού πίνακα με τις μνημειώδεις μορφές δύο ανδρών που ψάλλουν θρηνητικό τραγούδι και υψώνουν το δεξί χέρι σε μια χειρονομία αποχαιρετισμού του νεκρού (550-540 π.Χ., αρ. 4, ΒΣ 512). Είναι έργο του Λυδού, ενός από τους μεγαλύτερους Αθηναίους αγγειογράφους του 6ου αι. π.Χ.

Στην προθήκη 10 εκτίθενται ειδώλια και μελανόμορφα αγγεία, κυρίως λήκυθοι του πρώτου μισού του 5ου αι. π.Χ. (500-450 π.Χ.). Από αυτές ξεχωρίζουν οι λήκυθοι λευκού βάρους με γυναίκες που ασκούνται στο χορό και τη μουσική (αρ. 1 και 3, ΒΣ 140 και ΒΣ 519). Η τριφυλλόστομη οινόχρη από το Κορωπί κοσμεύεται με κισσοστεφές προσωπίο Διονύσου πλαισιωμένο από σατύρους που χορεύουν (500-480 π.Χ., αρ. 14, ΒΣ 136). Ιδιαίτερα σημαντική είναι η σπάνια, για το σχήμα της, πυξίδα του λεγόμενου «Νικοσθενικού» τύπου, από τα Καλύβια Αττικής, με παράσταση θεϊκής γαμήλιας πομπής (περίπου 500 π.Χ., αρ. 10, ΒΣ 55). Πάνω

*Μελανόμορφη πυξίδα
«Νικοσθενικού»
τύπου με παράσταση
γαμήλιας πομπής.
Από την Αττική
(Καλύβια),
περίπου 500 π.Χ.
(ΒΣ 55)*

σε άρμα το ζεύγος των νεόνυμφων (Πηλεΐς και Θέτις) συνοδεύεται από θεότητες (Ερμής, Αθηνά και Δίας), και τέσσερεις κανηφόρους. Στο πώμα απεικονίζεται σκηνή από τον οικογενειακό βίο. Αξιοσημείωτο είναι το αμφιπρόσωπο πλαστικό αγγείο από την Ανάβυσσο (480-470 π.Χ., αρ. 23, ΒΣ 155), με πλούσια διατήρηση χρωμάτων. Στη μία όψη αποδίδεται πρόσωπο γυναίκας και στην άλλη πρόσωπο νέγρου. Από τη σειρά των ειδωλίων, χαρακτηριστικών αττικών τύπων, ξεχωρίζει η καθιστή κουροτρόφος από την Αθήνα (περίπου 500 π.Χ, αρ. 28, ΒΣ 367).

Στην προθήκη 11 εκτίθενται ερυθρόμορφα και λευκά αγγεία του πρώτου μισού του 5ου αι. π.Χ. (500-450 π.Χ.), κυρίως λήκυθοι και αλάβαστρα. Από τα υπόλοιπα σημαντικός είναι ο λευκός αρύβαλλος του «Ζωγράφου της Ληκύθου του Yale», από το Μαρκόπουλο, με αθλητές σε γυμνάσιο (470-460 π.Χ., αρ. 6, ΒΣ 36) και η πυξίδα λευκού βάρους από τα Σπάτα με παράσταση γυναικωνίτη, έργο του «Ζωγράφου του Σπλαγχνόπτη» (460-450 π.Χ., αρ. 7 ΒΣ 25). Ο αγγειογράφος της ερυθρόμορφης ληκύθου από την Αθήνα (470-460 π.Χ., αρ. 8, ΒΣ 33) με γυναίκα καθισμένη σε κλισμό και έναν ιματιφόρο νέο, ονομάστηκε από τον J.D. Beazley «Ζωγράφος του Βλαστού», προς τιμήν του Μ. Βλαστού. Ιδιαίτερης μνείας αξίζουν οι δύο πρώιμες λευκές λήκυθοι του Ζωγράφου της Αθήνας 1826 από τον Κεραμεικό της Αθήνας (470-460 π.Χ., αρ. 15 και 28, ΒΣ 12 και ΒΣ 17) με παραστάσεις από τον γυναικωνίτη και η ερυθρόμορφη λήκυθος του «Ζωγράφου

Πυξίδα λευκού βάρους.
Γυναίκες σε οικιακές
ασχολίες. Του
«Ζωγράφου του
Σπλαγχνόπτη». Από την Αττική
(Σπάτα).
460-450 π.Χ.
(ΒΣ 25)

*Ερυθρόμορφος
ψυκτήρας.
Ο Διόνυσος νικά
τον γίγαντα Εύρυτο.
Του «Ζωγράφου του
Tyszkiewicz».
Από την Αττική
(Κορωπί).
490-480 π.Χ.
(ΒΣ 192)*

της Αθήνας 12778», από το Κίτσι, με τον Απόλλωνα και μία γυναίκα, πιθανώς την αδελφή του Άρτεμη (470-460 π.Χ., αρ. 12, ΒΣ 21).

Στην προθήκη 12 συνεχίζεται η έκθεση ύστερων αρχαϊκών και πρώιμων κλασικών ερυθρόμορφων και λευκών αγγείων. Στον ερυθρόμορφο ψυκτήρα του «Ζωγράφου του Tyszkiewicz» από το Κορωπί, εικονίζεται ο Διόνυσος που νικά τον γίγαντα Εύρυτο (490-480 π.Χ., αρ. 1, ΒΣ 192). Εξαιρετικής διατήρησης είναι η τριφυλλόστομη οινόχρη του «Ζωγράφου του Οιονοκλή» με Νίκη που κρατεί οινόχρη και καλάθι προσφορών μπροστά σε αναμμένο βωμό (470-460 π.Χ., αρ. 2, ΒΣ 56). Έργο του «Ζωγράφου του Πανός», εξέχοντος αγγειογράφου της πρώιμης κλασικής περιόδου, είναι ο αποσπασματικά σωζόμενος δίνος ή λέβης από τα Σπάτα, με πολυπληθή ερωτική σκηνή συμποσίου (480-470 π.Χ., αρ. 12, ΒΣ 480). Ο κάνθαρος

*Ερυθρόμορφη οινόχνη.
Νίκη μπροστά σε βωμό.
Του «Ζωγράφου του
Οιονοκλή».
Από την Αττική (ίσως
από την Ανάβυσσο).
470-460 π.Χ.
(ΒΣ 56)*

από την Κερατέα με έναν λυράρη στη μία όψη και έναν νέο που στηρίζεται στο ραβδί του στην άλλη, αποδίδεται στον Δούρη, από τους σημαντικότερους αγγειογράφους της περιόδου αυτής (περ. 490 π.Χ., αρ. 7, ΒΣ 156).

Από τα υπόλοιπα αγγεία ξεχωρίζουν η κύλικά του «Ζωγράφου του Ακεστοριδής» με ερωτική παράσταση στο μέταλλιο (470-460 π.Χ., αριθ. 10, ΒΣ 541) και το τμήμα ληκύθου λευκού βάθους του «Ζωγράφου του Bowdoin» με προτομή Αθηνάς, από την Αθήνα (470-460 π.Χ., αρ. 22, ΒΣ 521).

Η προθήκη 13 είναι αφιερωμένη στους χόες, δηλαδή τις χαρακτηριστικές τελετουργικές οινόχρες, που χρησιμοποιούσαν οι Αθηναίοι κατά την εορτή των Ανθεστηρίων. Όλοι χρονολογούνται στο δεύτερο μισό του 5ου αι. π.Χ. Οι μικρότεροι σε μέγεθος χόες προορίζονταν για τα παιδιά. Γι' αυτό φέρουν παραστάσεις σχετικές με τις δραστηριότητες των παιδιών, δηλ. παιδιά που κρατούν ή προσπαθούν να πιάσουν τον χου τους, ασχολούνται με το

*Ερυθρόμορφοι χόες.
Παιδιά παίζουν με το
σκυλάκι τους. Από την
Αττική. 420-410 π.Χ.
(ΒΣ 258 και ΒΣ 50)*

αγαπημένο κατοικίδιο ζώο τους, φορούν εορταστικά ενδύματα και μεταφέρουν γλυκίσματα (βλ. αρ. 1-4, 10-15, 18-22). Οι μεγαλύτεροι χόες προορίζονταν για τους ενήλικες. Σε τρεις από αυτούς, όλοι τους κορυφαία έργα του «Ζωγράφου της Ερετρίας», το θεατρικό και λατρευτικό στοιχείο είναι πρόδηλο. Στον χου από τα Καλύβια Αττικής (420-415 π.Χ., αρ. 7, ΒΣ 320) παριστάνεται ένας καθιστός νέος άνδρας ανάμεσα σε γυναικεία και ανδρική μορφή, ίσως ο Ορέστης, ο Πυλάδης και η Ιφιγένεια. Στον χου από το Κορωπί ένας πατέρας τοποθετεί, κατά τη διάρκεια τελετής εξαγνισμού, το παιδί

*Ερυθρόμορφος χους.
Προετοιμασία για
δρησκευτική πομπή.
Στην Τεχνοτροπία του
«Ζωγράφου
του Μειδία».
Άγνωστη προέλευση.
420-410 π.Χ.
(ΒΣ 47)*

*Ερυθρόμορφος χους.
Ανδαστήρια.*

*Πατέρας τοποθετεί
ένα παιδί σε αιώρα.*

*Του «Ζωγράφου
της Ερετρίας».*

*Από την Αττική
(πιθανώς Κορωπί).*

*430-425 π.Χ.
(ΒΣ 319)*

του σε μία αιώρα (430-425 π.Χ., αρ. 8, ΒΣ 319). Στον χου της Αναβύσσου (425-420 π.Χ., αρ. 9, ΒΣ 318) απεικονίζονται προετοιμασίες για Διονυσιακή γιορτή. Στο κέντρο είναι τοποθετημένο ένα καλάθι (το λίκνον) με το προσωπίο Διονύσου στολισμένο με κισσόφυλλα και γύρω του δύο γυναίκες και ένα παιδί με δίσκο προσφορών, κάνθαρο και δάδα. Ιδιαίτερα σημαντικός για την ιστορία του θεάτρου είναι ένας

άλλοι χους από την Ανάβυσσο, που αποδίδεται στη λεγόμενη «Ομάδα του Χορού του Περσέα» (430-420 π.Χ., αρ. 6, ΒΣ 518). Στο αγγείο αυτό έχουμε μία από τις αρχαιότερες απεικονίσεις θεατρικού-σκηνικού οικοδομήματος. Ένας ηθοποιός υποδυόμενος τον Περσέα χορεύει στη σκηνή. Οι δύο καθισμένοι άνδρες είναι πιθανόν οι κριτές ή ο χορηγός και ο διδάσκαλος της παράστασης.

*Ερυθρόμορφος χους.
Προετοιμασίες για
Διονυσιακή γιορτή.
Του «Ζωγράφου της
Ερετρίας».
Από την Αττική
(Ανάβυσσος).
425-420 π.Χ.
(ΒΣ 318)*

Η πλειονότητα των αντικειμένων της προθήκης 14 σχετίζεται με τον κόσμο της γυναίκας. Το όστρεο αχιβάδας χρησιμοποιήθηκε ως πυξίδα για τη φύλαξη καλλυντικών ουσιών. Βρέθηκε μαζί με ζευγάρι χρυσών ενωτίων (σκουλαρικών) στον Κεραμεικό (5ος-4ος αι. π.Χ., αρ. 1, ΒΣ 97 και ΒΣ 528). Εκτίθενται επίσης δύο χάλκινα κάτοπτρα (425-400 π.Χ., αρ. 2-3, ΒΣ 608 και ΒΣ 573) και τμήματα δύο υδριών του «Ζωγράφου του Κλεοφώντος» με παραστάσεις από τον γυναικωνίτη (440-420 π.Χ., αρ. 9 και 14, ΒΣ 677 και ΒΣ 732). Ιδιαίτερα σημαντικό ως προς το μοναδικό σχήμα αλλά και θέμα του είναι το πώμα αγγείου της Τεχνοτροπίας του αγγειογράφου Αίσωνα (430-410 π.Χ., αρ. 10, ΒΣ 58). Απεικονίζεται το εσωτερικό ενός αθηναϊκού σπιτιού με εννέα γυναίκες σε οικιακές ασχολίες. Από τα υπόλοιπα αγγεία της προθήκης ξεχωρίζουν μία πυξίδα (430-420 π.Χ., αρ. 14, ΒΣ 773) με παράσταση του Ηλίου και της Σελήνης που οδηγούν τα άρματά τους, το τμήμα λέβητα ή λουτροφόρου, έργο του «Ζωγράφου των Αθηνών 1454» από το Κίτσι, με τους γάμους του Πηλέα και της Θέτιδας (420-400 π.Χ., αρ. 15, ΒΣ 481), το τμήμα υδρίας από την Αθήνα με Θεοξένια Διοσκούρων, έργο του «Ζωγράφου του Christie» (440-430 π.Χ., αρ. 16, ΒΣ 722) και ο δίνος με κωμαστές (460-450 π.Χ., αρ. 18, ΒΣ 195).

Η προθήκη 15 είναι αφιερωμένη στις λευκές ληκύθους, αγγεία που προορίζονταν αποκλειστικά για ταφική χρήση. Στο κέντρο ξεχωρίζουν δύο ληκύθοι του «Ζωγράφου του Sabouroff» (περ. 440-430 π.Χ.), που βρέθηκαν στον ίδιο τάφο στη Γούβα της Αθήνας (δηλ.

*Ερυθρόμορφο πώμα.
Γυναίκες σε οικιακές
ασχολίες. Στην τεχνο-
τροπία του αγγειογρά-
φου Αίσωνα.
Από την Αττική
(Κορωπί).
430-410 π.Χ.
(ΒΣ 58)*

*Λευκή λήκυθος.
Καμφορός επισκέπτεται
τον τάφο πολεμιστή.
Από την Αττική
(Γούβα).
440-430 π.Χ.
(ΒΣ 1)*

το σημερινό Παγκράτι). Στην πρώτη (αρ. 7, ΒΣ 1) μία γυναίκα πλησιάζει κρατώντας κάνιστρο γεμάτο προσφορές για να τιμηθεί ο νεκρός νεαρός πολεμιστής, που κάθεται μεγαλοπρεπής σε βράχο δίπλα στην επιτύμβια στήλη του. Στην άλλη (αρ. 6, ΒΣ 3), μία γυναίκα παραδίδει τον οπλισμό (κράνος και ασπίδα) του οπλίτη στα δεξιά.

Από τα υπόλοιπα αγγεία διακρίνεται μία λήκυθος από το Κίτσι, έργο του «Ζωγράφου του Αχιλλέα», ενός από τους σπουδαιότερους Αθηναίους αγγειογράφους (440-435 π.Χ., αρ. 8, ΒΣ 4), με γυναίκα που κρατεί ταινία για να στολίζει την επιτύμβια στήλη του νεαρού οπλίτη. Σε άλλη λήκυθο (440-430 π.Χ., αρ. 6, ΒΣ 9), που

*Λευκή λήκυθος,
λεπτομέρειες.
Κανηφόρος επισκέπτεται
τον τάφο πολεμιστή.
Από την Αττική
(Γούβα).
440-430 π.Χ.
(ΒΣ 1)*

*Λευκή λήκυθος.
Παράδοση των όπλων
μπροστά στον τάφο
του πολεμιστή.
Από την Αττική
(Γούβα).
440-430 π.Χ.
(ΒΣ 3)*

αποδίδεται στον «Ζωγράφο του Μονάχου 2335», μαθητή του «Ζωγράφου του Αχιλλέα», γυναίκα κρατεί πυξίδα μπροστά στη στήλη ενός νέου.

Η προθήκη 16 περιλαμβάνει ερυθρόμορφα, μελαμβαφή και πλαστικά αγγεία του 5ου και του 4ου αι. π.Χ. Ξεχωρίζουν η ερυθρόμορφη υδρία του «Ζωγράφου του Βορέα» από το Κίτσι (450-440 π.Χ., αρ. 1, ΒΣ 772) με παράσταση Κρίσης Πάριδος, η ερυθρόμορφη πελίκη του «Ζωγράφου του Κλεοφώντος» (440-420 π.Χ., αρ. 2, ΒΣ 187) με μονομαχία ιππέα και πεζού

*Ερυθρόμορφη πελίκη.
Μάχη μεταξύ ιππέα και
οπλίτη. Του «Ζωγράφου
του Κλεοφώντος».
Άγνωστη προέλευση.
440-420 π.Χ.
(ΒΣ 187)*

*Πήλινο οστεοδόχο
αγγείο και μολύβδινο
στεφάνι.*

*Από την Αττική
(μεταξύ Βούλας και
Βουλιαγμένης).*

3ος αι. π.Χ.

(ΒΣ 530 και ΒΣ 542)

οπλίτη και τρεις λήκυθοι του 4ου αι. π.Χ., από τον Τάραντα με πλαστική διακόσμηση, η μία με γυναικεία κεφαλή (αρ. 9, ΒΣ 85) και οι άλλες δύο με παιδικές μορφές (αρ. 17-18, ΒΣ 83, ΒΣ 84).

Στην προθήκη 17 εκτίθεται πήλινο οστεοδόχο αγγείο του 3ου αι. π.Χ., που βρέθηκε στην περιοχή μεταξύ Βούλας και Βουλιαγμένης. Είναι στολισμένο με πλούσια ανάγλυφη φυτική διακόσμηση και επιχρύσωση (ΒΣ 530). Μαζί του βρέθηκε ένα μολύβδινο στεφάνι (ΒΣ 542).

Στις προθήκες 18 και 19 εκτίθενται αντικείμενα προερχόμενα από τη Μεγάλη Ελλάδα, τα

Χάρτης της
Μεγάλης Ελλάδας.

περισσότερα από τον Τάραντα, τα οποία έφερε μαζί του στην Ελλάδα ο Μ. Βλαστός.

Ο Τάρας υπήρξε μία από τις σημαντικότερες ελληνικές αποικίες και η μοναδική σπαρτιατική. Σύμφωνα με το μύθο, ιδρύθηκε το 706 π.Χ. από τον Φάλανθο, ο οποίος οδήγησε εκεί μια ομάδα Λακεδαιμονίων εξορίστων, που ονομάζονταν *Παρθενίες* επειδή γεννήθηκαν από τη σχέση Περιοίκων και Σπαρτιατισσών, όταν οι άντρες τους έλειπαν στον πόλεμο κατά των Μεσσηνίων. Η πόλη ευημερούσε, ιδιαίτερα κατά την ελληνιστική εποχή, όταν έφθασε στη μέγιστη ακμή της. Περιτριγυρισμένη από εύφορες πεδιάδες και με ασφαλές διπλό λιμάνι, όφειλε τα πλούτη της κατά κύριο λόγο στην εριουργία και την πορφυρή βαφή, την οποία παρήγαν οι Ταραντίνοι από τη συστηματική καλλιέργεια του οστρέου πορφύρα (*murex brandaris*) για να κατασκευάσουν τα περίφημα για την πολυτέλειά τους ταραντινά υφάσματα (*ταραντινίδια*).

Στην προθήκη 18 εκτίθενται δείγματα της πλούσιας κοροπλαστικής παράδοσης του Τάραντα. Ανάμεσά τους σειρά ειδωλίων του βου-
4ου αι. π.Χ., που παριστάνουν ανακλιμένους συμποσιαστές (*recumbenti*) (αρ. 5, ΒΣ 404, ΒΣ 383, ΒΣ 382, ΒΣ 381, ΒΣ 411, ΒΣ 406) και ο αναθηματικός βωμίσκος με το μύθο του Ποσειδώνα και της νύμφης Αμυμώνης

Γήλινη κεφαλή
Αφροδίτης.
Από τον Τάραντα.
3ος αι. π.Χ.
(ΒΣ 527)

του 4ου -3ου αι. π.Χ. (αρ. 16, ΒΣ 522). Εκλεκτό δείγμα ταραντινής χρυσοχοΐας είναι το χρυσό διάδημα από 47 φύλλα και 5 ρόδακες (4ος-1ος αι. π.Χ., αρ. 17, ΒΣ 576). Το τμήμα πήλινου επιχρυσωμένου αναγλύφου, με μυθικό φτερωτό ον που κατασπαράσσει ελάφι διακοσμούσε ξύλινη σαρκοφάγο (350-320 π.Χ., αρ. 18, ΒΣ 364).

Από την επένδυση των πλευρικών τοιχωμάτων πήλινων κιβωτιόσχημων τάφων προέρχονται οι πλάκες με ανάγλυφα γοργόνεια (6ος-4ος αι. π.Χ., αρ. 20-22, ΒΣ 690, ΒΣ 694, ΒΣ 695), που χρησίμευαν ως φυλακτήρια σύμβολα του τάφου.

*Ανακεκλιμένος
συμποσιαστής.
Από τον Τάραντα.
4ος αι. π.Χ.
(ΒΣ 418)*

*Πήλινο ακροκέραμο.
Γοργόνειο.
Από τον Τάραντα.
520-500 π.Χ.
(ΒΣ 689)*

*Αναθηματικά πήλινα
υφαντικά βάρη.
Από τον Τάραντα.
4ος-3ος αι. π.Χ.
(ΒΣ 563, ΒΣ 569)*

Στο πάνω μέρος της προθήκης εκτίθεται σειρά αχροκέραμων του 6ου-4ου αι. π.Χ., με ανάγλυφα γοργόνεια (23, 24, 29, 30), σειληνούς (25, 26) και Αφροδίτη-Βενδίδα (27, 28).

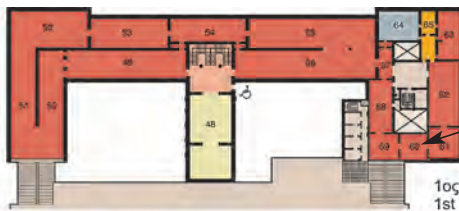
Στην προθήκη 19 εκτίθενται ανηρτημένες αγνύθες (πήλινα υφαντικά βάρη αργαλειού), του 4ου-3ου αι. π.Χ. (αρ. 2, ΒΣ 563-570), με εμπιέστη διακόσμηση και ταραντινά σύμβολα (Φάλανθος, δελφίνια και ανθέμια), μαζί με ένα όστρεο πορφύρας, που είχε φέρει, ως ενθύμιο, ο Μ. Βλαστός από τον Τάραντα (αρ. 1, ΒΣ 590).

*Κοχύλι πορφύρας
(murex brandaris).
Από τον Τάραντα.
(ΒΣ 590)*

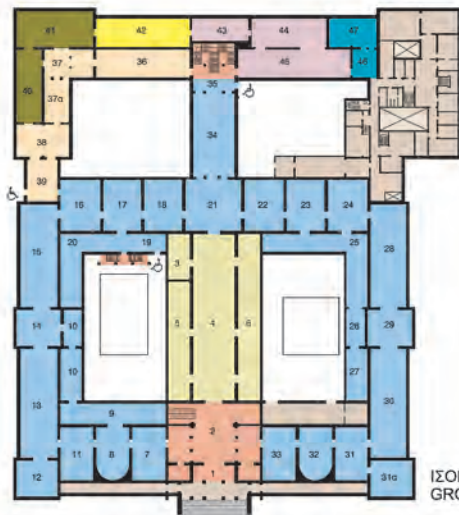
Σημείωση των συγγραφέων

Η επεξεργασία και αξιοποίηση του πλουσιότατου αρχαιολογικού υλικού της Συλλογής Βλαστόύ δεν θα ήταν εφικτή χωρίς την αμέριστη και συνεχή οικονομική υποστήριξη της Εταιρείας των Φίλων του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου και τη χορηγία του Ιδρύματος Ύψιχα, του εκλιπόντος προέδρου του Γ. Σακελλαράκη, ο οποίος διέγινε αμέσως τη σπουδαιότητα της έκδοσης του Αρχείου της Συλλογής Βλαστόύ για την ιστορία της αρχαιολογίας του πρώτου μισού του 20ού αι., καθώς και της νυν προέδρου του, κ. Ε. Σαπουνά-Σακελλαράκη.

Συλλογή
Βλαστού - Σερπιέρη

1ος ΟΡΟΦΟΣ
1st FLOOR

ΙΣΟΓΕΙΟ
GROUND FLOOR

ΥΠΟΓΕΙΟ
BASEMENT

- Προϊστορική Συλλογή ■ Prehistoric Collection
- Συλλογή Γλυπτών ■ Sculpture Collection
- Συλλογή Χαλκών ■ Bronze Collection
- Συλλογή Αγγείων και Μικροτεχνίας ■ Collection of Vases and the Minor Arts
- Συλλογή Σταθάτου ■ Stathatos Collection
- Αιγυπτιακή Συλλογή ■ Egyptian Collection
- Κυπριακή Συλλογή ■ Cypriote Collection
- Εκπαιδευτικά Προγράμματα ■ Educational Programmes
- Είσοδος - Προθάλαμος - Κλιμακοστάσιο ■ Entrance - Vestibule - Staircase
- Περιοδικές Εκθέσεις ■ Temporary Exhibitions
- Αίθουσα Διαλέξεων ■ Conference Room
- Εσωτερικός Κήπος ■ Inner Garden
- Κυλικείο ■ Buffet
- Πωλητήριο ■ Museum Shop

